

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. +370 626 22 252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Nr.

I

Nr.

DĖL POZICIJOS DĖL EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMO BYLOS NR. C-931/26 EUROPOS KOMISIJA PRIEŠ LIETUVĄ TEIKIMO

Aplinkos ministerijos nuomone, **Lietuvai tikslinga atsiliepi**me į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje Nr. C-931/26 Europos Komisija prieš Lietuvą pateiktą Europos Komisijos (toliau – Komisija) ieškinį (toliau – Ieškinys) **pateikti argumentus**, kad kai kurie Komisijos nurodyti pažeidimai jau yra pašalinti, o dėl kitų nustatytų trūkumų Lietuva yra priėmusi ir įgyvendina priemones, skirtas užtikrinti, kad būtų laikomasi 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB1 (toliau – Direktyva), reikalavimų Lietuvai.

1. Dėl Komisijos reikalavimo konstatuoti azoto oksidų (toliau – NO_x) ir nemetaninių lakiųjų organinių junginių (toliau – NMLOJ) išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimų nevykdymą.

1.1. Dėl NMLOJ išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimų.

Direktyvoje¹ nustatytas nacionalinis išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimas Lietuvai – sumažinta NMLOJ dalis, palyginti su 2005 m., bet kuriais m. nuo 2020 m. iki 2029 m. yra 32 proc.

Pažymime, kad, pagal naujausius nacionalinės į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitos duomenis, pateiktus 2026 m. vasario 18 d.², **nuo 2023 m. užtikrintas Direktyvoje nustatytų NMLOJ išmetamo kiekio mažinimo įsipareigojimų vykdymas.**

Remiantis 2026 m. vasario 18 d. pateikta apskaita³, bendras nacionalinis išmetamas NMLOJ kiekis:

- 2005 m. – 48,210838978206 tūkst. t;
- 2020 m. – 33,6635864313763 tūkst. t;
- 2021 m. – 35,6057739072849 tūkst. t;
- 2022 m. – 33,5142451915492 tūkst. t;
- 2023 m. – **32,7268472918295 tūkst. t** (tikslas – ne daugiau kaip **32,78337050518008 tūkst. t**);

¹ Direktyvos II priedo A lentelė: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2284/oj/eng>.

² https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories/.

³ https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories/envazw0ja/.

- 2024 m. – **28,6276113084333** tūkst. t (tikslas – ne daugiau kaip **32,78337050518008** tūkst. t)⁴.

Pažymime, kad Ieškinyje nurodyti 2025 m. nacionalinio išmetamo NMLOJ kiekio apskaitos duomenys skiriasi nuo pateiktų 2026 m. apskaitoje. Duomenų pokyčius lėmė atnaujinta skaičiavimo metodika ir sektorių peržiūros metu patikslinti aktyvumo duomenys (apskaita papildyta naujais duomenimis, pašalinti nebeaktualūs duomenys). Europos aplinkos agentūros EIONET centrinėje duomenų saugykloje (angl. *EIONET Central Data Repository*, CDR) nurodyta, kad 2026 m. apskaitos duomenų teikimas yra patvirtintas⁵.

1.2. Dėl NO_x išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimų.

Komisijos nurodytu vertinamuoju laikotarpiu nebuvo pasiekti Direktyvoje nustatyti NO_x išmetamo kiekio mažinimo įsipareigojimai nuo 2020 m.. Remiantis naujausiais nacionaliniais į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitos duomenimis, pateiktais 2026 m. vasario 18 d.⁶, bendras nacionalinis išmetamas NO_x kiekis:

- 2005 m. – 59,3031901418839 tūkst. t;
- 2020 m. – 45,0327600179011 tūkst. t;
- 2021 m. – 45,2415653709404 tūkst. t;
- 2022 m. – 38,9600680009337 tūkst. t;
- 2023 m. – 37,9457215798106 tūkst. t;
- 2024 m. – 32,8352756254454 tūkst. t.

Vienas iš veiksmų, lėmusių įsipareigojimų neįvykdymą nuo 2020 m., yra tai, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2022 m. nepritarė Vyriausybės pateiktiems Lietuvos Respublikos motorinių transporto priemonių registracijos įstatymo pakeitimams⁷, kuriais siekta įvesti metinį automobilių taršos mokestį. Susiklosčius tokiai situacijai, valstybė neturėjo išteklių skubiai pakeisti šią priemonę alternatyviomis veiksmingomis priemonėmis.

Skaičiuojant 2024 m. išmetą NO_x kiekį, įvertinta aplinkybė, kad 2018 m. gegužės 20 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimai⁸, numatantys, kada sustabdomas leidimas transporto priemonei dalyvauti viešajame eisme, t. y., nustačius, kad neatlikta transporto priemonės privalomoji techninė apžiūra, transporto priemonė neapdrausta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, nesumokėti valstybės nustatyti su transporto priemone ar jos dalyvavimu viešajame eisme susiję mokesčiai, neatliktos išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūros. Tokia transporto priemonė negali būti teisėtai eksploatuojama viešuosiuose keliuose, iki pašalinamos leidimo galiojimo sustabdymo priežastys. Atsižvelgus į tai, 2024 m. apskaitos ataskaitoje patikslinti transporto priemonių parko įvesties duomenys. Remiantis nurodytomis Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo nuostatomis, šiais metais bus perskaičiuotas

⁴ Informacija apie pažangą mažinant išmetamųjų teršalų kiekį nacionaliniu mastu pateikiama Nacionalinio oro taršos mažinimo plano, pakeisto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 638 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimo Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“, 9 priede.

⁵ LT 1990-2024 submission of CLRTAP-NECD Inventories 2nd Envelope status: End (Technically accepted) 18 Feb 2026: https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories.

⁶ https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories/envazw0ja/.

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 24 d. nutarimas Nr. 981 „Dėl Lietuvos Respublikos motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymo Nr. XIII-2690 pakeitimo įstatymo projekto, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 13 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos alternatyviųjų degalų įstatymo Nr. XIV-196 30 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“.

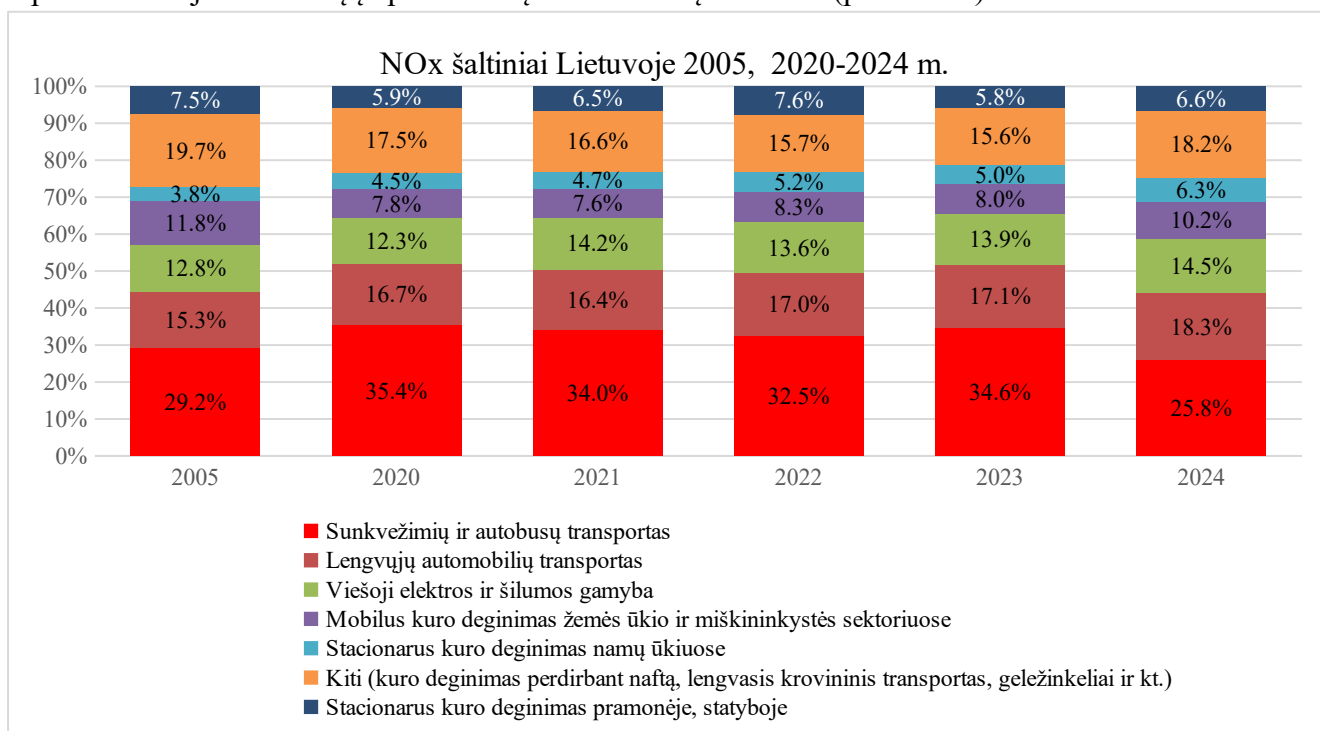
⁸ Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-1139.

ir 2018–2023 m. kelių transporto priemonių išmestas NO_x kiekis (2025 m. išmetamų teršalų duomenys bus pateikti Komisijai 2027 m. vasario mėn.). Preliminariu vertinimu, 2020–2023 m. išmestas NO_x kiekis turėtų sumažėti.

Manome, kad Lietuva turėtų pažymėti, kad, nacionalinės į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitos duomenimis, į aplinkos orą išmetamas NO_x kiekis 2020–2024 m. laikotarpiu mažėjo: 2020 m. , palyginti su 2005 m., sumažėjo 24,1 proc., 2021 m. – 23,7 proc., 2022 m. – 34,3 proc., 2023 m. – 36 proc., o 2024 m. – 44,6 proc. (sumažinimo tikslas 2020–2029 m. – 48 proc., palyginti su 2005 m. išmestu NO_x kiekiu).

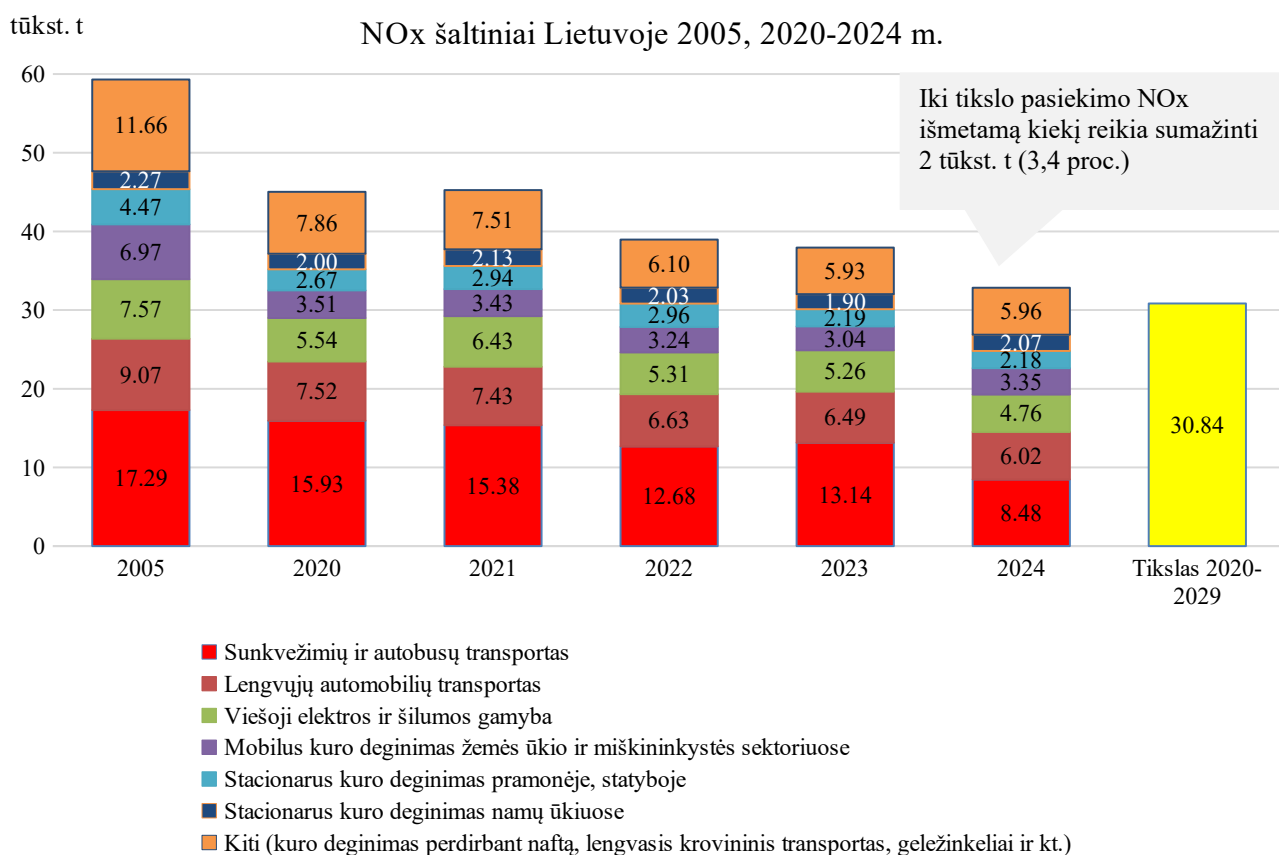
2024 m. didžiausią aplinkos oro taršos NO_x teršalais dalį sudarė kelių transporto sektorius – 47,7 proc. bendro išmesto NO_x kiekio (sunkvežimiai ir autobusai – 25,8 proc., lengvieji automobiliai – 18,3 proc.), ne kelių transporto sektorius (aviacija, laivyba, geležinkeliai) ir kiti mechanizmai (traktoriai, kombainai ir kt.) – 18,2 proc., stacionaraus kuro deginimo pramonėje ir namų ūkiuose sektoriai – apie 12,9 proc., viešosios elektros ir šilumos gamybos sektorius – apie 14,5 proc., pramonės sektorius – apie 4,4 proc., atliekų deginimo sektorius – apie 0,6 proc.⁹

1 pav. Lietuvoje išmetamų į aplinkos orą NO_x šaltinių struktūra (procentais)

⁹ Papildoma informacija apie pažangą mažinant išmetamų teršalų kiekį nacionaliniu mastu pateikiama Nacionalinio oro taršos mažinimo plano, pakeisto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 638 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimo Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“, 9 priede.

2 pav. Lietuvoje išmetamų į aplinkos orą NO_x šaltinių pasiskirstymas pagal išmetamą NO_x kiekį (tūkst. tonų)

Šaltinis – parengta Aplinkos ministerijos remiantis Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis.

Išmetamo į aplinkos orą NO_x kiekio sumažinimo tikslas 2020–2029 m. (48 proc., palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu) nepasiektas, tačiau, įgyvendinus Nacionaliniame oro taršos mažinimo plane¹⁰ (toliau – NOTMP) ir Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane¹¹ (toliau – NEKSVP) suplanuotas ir papildomas (atnaujintas NOTMP) priemonės¹², 2020–2029 m. sumažinimo tikslą numatoma pasiekti 2026 m., o 2030 m. sumažinimo tikslą – 2028 m.. Išmetamo į aplinkos orą NO_x kiekio prognozės rodo, kad, įgyvendinant esamas priemones, išmestas NO_x kiekis iki 2025 m., palyginti su išmestu 2005 m., sumažės iki 46,2 proc., 2026 m. – 48,1 proc., 2027 m. – 49,9 proc., 2028 m. – 51,1 proc., 2029 m. – 51,2 proc., 2030 m. – 51,3 proc.

Pagal įsipareigojimus, nuo 2030 m. išmetamas NO_x kiekis turi būti sumažintas ne mažiau kaip 51 proc., palyginti su išmestu 2005 m. Pažymėtina, kad šie įsipareigojimai neapima NO_x kiekio, išmetamo vykdant žemės ūkio veiklas, priskiriamas 2014 m. išmetamų į aplinkos orą teršalų nomenklatūros (NFR), numatytos 1979 m. Konvencijoje dėl tolimų atmosferos teršalų pernašų, taršos šaltinio 3B kategorijai (mėšlo tvarkymas) ir 3D kategorijai (žemės ūkio paskirties dirvožemiai), todėl

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimas Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1069 „Dėl Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano 2021–2030 m. patvirtinimo“.

¹² Naujaisi prognozuojamo išmesti į aplinkos orą teršalų kiekio duomenys pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 638 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimo Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeisto Nacionalinio oro taršos mažinimo plano 12 priede.

šis kiekis į pateikiamą bendro nacionalinio NO_x kiekio analizę neįtraukiamas.

Prognozių prielaidas sustiprina tai, kad jau žinomi faktiniai kuro ir degalų sunaudojimo 2025 m. duomenys¹³, kurie rodo, kad dyzelino sunaudojimas transporto sektoriuje sumažėjo, palyginti su 2024 m., tačiau kietojo biokuro sunaudojimas viešajame šilumos ir elektros gamybos ir namų ūkių sektoriuose padidėjo.

Dyzelinių degalų sunaudojimo mažėjimą lėmė tai, kad 2025 m. padidėjo dyzelinių degalų kaina (2025 m. Lietuvos akcizų sistemoje pradėta taikyti anglies dioksido (CO₂) dedamoji, pagal kurią iškastinis kuras ir degalai¹⁴ papildomai apmokestinami proporcingai jų degimo metu išmetamam CO₂ kiekiui). Šios priemonės tikslas yra ne tik prisidėti prie klimato kaitos švelninimo mažinant išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bet ir skatinti pereiti prie mažiau taršių energijos šaltinių bei technologijų, taip pat mažinti išmetamo NO_x ir kitų degimo metu susidarantių teršalų kiekius, ypač transporto ir šildymo sektoriuose.

Išmetamo NO_x kiekio sumažinimo tikslo pasiekimą Lietuvoje stabdo ir per lėtas netaršių automobilių skaičiaus didėjimas. Lietuvos energetikos agentūros duomenimis¹⁵, 2024 m. elektromobilių padaugėjo 9 256 vnt., 2025 m. – jau apie 16 tūkst., o vien per 2026 m. sausį–birželį – 10 422 vnt. Elektromobilių daugėja, tačiau per lėtai, todėl jų skaičiaus augimo prognozė 2030 m. sumažėjo dvigubai (nuo 262,2 tūkst. iki 132,6 tūkst. vnt.). Atsižvelgiant į šias aplinkybes, prognozuojama, kad NO_x sumažinimo tikslas 2020–2029 m. bus pasiektas 2026 m.

Atsižvelgiant į prognozuojamus rodiklius, darytina išvada, kad, įgyvendinant esamas priemones, 2020–2029 m. laikotarpiui nustatytas išmetamo NO_x kiekio mažinimo tikslas bus pasiektas 2026 m., o nuo 2030 m. taikomas 51 proc. sumažinimo tikslas – 2028 m.

2. Dėl Komisijos reikalavimo nustatyti, kad Nacionalinė oro taršos valdymo programa neužtikrina 2020–2029 m. NO_x ir NMLOJ kiekio mažinimo įsipareigojimų įvykdymo.

Aplinkos ministerijos nuomone, tikslinga pažymėti, kad Lietuva nesutinka su Komisijos teiginiu, kad NOTMP neužtikrina Direktyvos tikslų įgyvendinimo. Komisijos vertinimo laikotarpiu nustatyta neatitiktis tam tikriems NO_x ir NMLOJ išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo įsipareigojimams, tačiau aplinkybė, kad konkretūs tikslai tam tikru laikotarpiu nebuvo pasiekti, savaime neįrodo, jog nacionalinė programa neatitinka Direktyvos reikalavimų.

Manome, kad Lietuva nuosekliai vykdo Direktyvos 6 straipsnyje nustatytą pareigą peržiūrėti ir atnaujinti nacionalinę oro taršos valdymo programą. Gavus naujus apskaitos ir prognozių duomenis, taip pat Komisijos techninių ekspertų rekomendacijas, sustiprinti nacionaliniai institucijų gebėjimai, patobulintos išmetamųjų teršalų apskaitos metodikos, išplėsta aktyvumo duomenų surinkimo sistema ir parengtas 2026–2029 m. išmetamųjų teršalų projekcijų tobulinimo veiksmų planas. Šios priemonės rodo, kad Lietuva aktyviai ir sistemiškai šalina nustatytus trūkumus ir užtikrina nacionalinės politikos atitiktį Direktyvos tikslams.

– Už nacionalinės į aplinkos orą išmetamųjų teršalų apskaitos ir prognozių ataskaitų pagal Direktyvą rengimą ir teikimą atsakinga Aplinkos apsaugos agentūra (toliau – Agentūra) nuo 2022 m. nuosekliai stengiasi stiprinti institucinius gebėjimus, duomenų surinkimo, apskaitos, prognozių rengimo ir kokybės užtikrinimo sistemas. Toliau nurodyti veiksmai rodo, kad apskaitos kokybės gerinimas yra tęs-

¹³ <https://osp.stat.gov.lt/energetika>.

¹⁴ CO₂ dedamoji taikoma pagrindiniams iškastinės kilmės kurui ir degalams: benzinui, dyzelinui, žibalui, šildymui skirtiems gazoliams, naftos dujoms ir dujiniais angliavandeniliams, akmens angliai, koksui, lignitui, šildymui naudojamoms dujoms.

¹⁵ Vši Lietuvos energetikos agentūros 2026 m. liepos 8 d. raštas Nr. SD-8210-(1.7 Mr) „Dėl informacijos apie Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano 2021–2030 m. stebėsenos rezultatus“ Energetikos ministerijai, kopija – Aplinkos ministerijai, Aplinkos apsaugos agentūrai.

tinis procesas, o Komisijos ekspertų grupės (angl. *Technical expert review team*) (toliau – TERT)) per kasmet atliekamą nacionalinės apskaitos ataskaitų peržiūrą nustatyti trūkumai bei rekomendacijos sistemingai vertinami, rekomendacijos įgyvendinamos:

- 2022 m., siekiant tobulinti institucinius gebėjimus vykdyti nacionalinę į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitą, rengti susijusias apskaitos ataskaitas, informacines apskaitos ataskaitas ir prognozes, Agentūroje įsteigtos 2 papildomos pareigybės (nuo 2022 m. šioms funkcijoms vykdyti Agentūroje skirtos 4 pareigybės).

- 2023 m., siekiant tobulinti administracinius gebėjimus ir vykdyti kaip įmanoma tikslesnę ir išsamesnę į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitą ir prognozes, vyko programos *TAIEX PEER 2 PEER* ekspertų misija Lietuvoje. Ekspertų teiktos rekomendacijos ir praktinės įžvalgos panaudotos rengiant informacinę (toliau – IIR) ir duomenų ataskaitas (ypač atliekant išmetamo kiekio kuro deginimo, tirpiklių naudojimo pasektoriuose vertinimą), t. y. pritaikytos vėlesniuose ataskaitų rengimo etapuose.

- 2024 m. nustatyta trūkstamų aktyvumo duomenų į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitai vykdyti surinkimo tvarka. Agentūra pagal Informacijos ir ataskaitų, susijusių su Europos Sąjungos aplinkos sektoriaus teisės aktų įgyvendinimu ir teikiamų Europos Komisijai, Europos cheminių medžiagų agentūrai ir Europos aplinkos agentūrai rengimo ir teikimo tvarkos apraše¹⁶ (toliau – Tvarkos aprašas) nustatytą prievolę turėjo patvirtinti klausimynus ar formas informacijai, kurios reikia iš atskirų ūkio sektorių išmetamų oro teršalų tikslesnei apskaitai vykdyti, surinkti. Tvarkos aprašo priede nurodytos institucijos, teikiančios informaciją šioms ataskaitoms parengti, vadovaudamosi Tvarkos aprašu, privalėtų ją teikti. Agentūra minėtą trūkstamų duomenų teikimo formą patvirtino 2024 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. AV – 133 „Dėl duomenų teikimo formos patvirtinimo“. Dėl duomenų pateikimo ar rinkimo kreiptasi į tam tikras institucijas. Dalis duomenų (daugiausia produktų naudojimo ir pramonės sektoriuose) surinkta ir jau panaudota rengiant į aplinkos orą išmetamų teršalų duomenų ataskaitas (2025 m., 2026 m.). Siekiant surinkti kitus trūkstamus aktyvumo duomenis, vykdomi suplanuoti veiksmai.

- 2024 m. Agentūra nustatė apskaitai patikslinti reikalingus nacionalinius išmetamų teršalų emisijų faktorius (žemės ūkio srityje). Jiems nustatyti 2026–2027 m. planuojama pirkti mokslinių tyrimų paslaugas; kai kurie pirkimo techniniai dokumentai jau parengti.

- Bendradarbiaujant su mokslininkais, patikslinta energetikos sektoriaus išmetamų teršalų apskaitos metodika. 2024 m. organizuotas techninis seminaras „NOx išmetimų mažinimas stacionariuose kuro deginimo įrenginiuose“ su Kauno technologijos universiteto mokslininkais. 2025 m. gauti NOx emisijos faktoriai (g/GJ) skirtingų galios grupių medienos kurą naudojantiems įrenginiams. Rekomendacijos ir emisijos faktoriai pritaikyti rengiant 1990–2024 m. apskaitos ataskaitą.

- Agentūra kasmet nuosekliai stengiasi, kad būtų įgyvendinta kuo daugiau Komisijos TERT pateiktų rekomendacijų dėl į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitos, techninių korekcijų. 2025 m. įgyvendinta 30 proc. 2024 m. pateiktų rekomendacijų ir techninių korekcijų. TERT įvertino, kad 2025 m. pateikta NOx, NMLOJ, sieros dioksido (SO₂), amoniako (NH₃), kietųjų dalelių (KD_{2,5} ir KD₁₀) apskaita yra išsami ir tiksli. Tai rodo nacionalinės apskaitos sistemos kokybę ir apskaitos tobulinimo veiksmų įgyvendinimą.

Nacionalinė į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaita kasmet atnaujinama. Gavus naujų ar patikslintų aktyvumo duomenų, išmetamų teršalų emisijos faktorius, patobulinus metodikas ar įgyvendinus TERT rekomendacijas ir technines korekcijas, perskaičiuojami atitinkami istoriniai duomenys.

¹⁶ patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 7 d. nutarimu Nr. 388 „Dėl Informacijos ir ataskaitų, susijusių su Europos Sąjungos aplinkos sektoriaus teisės aktų įgyvendinimu ir teikiamų Europos Komisijai, Europos cheminių medžiagų agentūrai ir Europos aplinkos agentūrai rengimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Nacionalinių į aplinkos orą išmetamų teršalų prognozių tobulinimas

Atsižvelgdama į 2025 m. TERT atliktos nacionalinių prognozių peržiūros rekomendacijas, Agentūra parengė **2026–2029 m. į aplinkos orą išmetamų teršalų projekcijų tobulinimo veiksmų planą**. Plano tikslas – sistemiškai tobulinti Lietuvos prognozių rengimo procesą, užtikrinant metodikų, duomenų šaltinių ir prielaidų skaidrumą, prognozių metodinį nuoseklumą ir kokybės kontrolę. Jame numatyta parengti atskirą išsamų IIR prognozių skyrių, kuriame pagal NFR sektorius būtų aprašyti taikomi metodai, aktyvumo duomenys ir jų šaltiniai, išmetamų teršalų emisijos faktoriai, bazinės prielaidos, pagrindiniai išmetamų teršalų kiekio kaitos veiksniai, *WM*¹⁷ ir *WAM*¹⁸ scenarijų sudarymo principai bei į vertinimą įtrauktos politikos priemonės. Šią priemonę numatyta įgyvendinti rengiant 2027 m. prognozių ataskaitą, o vėliau informaciją numatyta atnaujinti ir papildyti kiekvieno teikimo metu.

Kiti pagrindiniai Aplinkos ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų inicijuojami veiksmai į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekiui mažinti ir valdymui tobulinti

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 636¹⁹ pritarė Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui, kuris teikiamas svarstyti Seimo 2026 m. rudens sesijoje. Šiuo įstatymo pakeitimu sudaromos teisinės sąlygos **į nacionalinės į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekio apskaitos rengimą įtraukti mokslo ir kitas kompetentingas institucijas**. Tam siūloma įteisinti galimybę sudaryti nacionalinės į aplinkos orą išmetamų teršalų apskaitos ataskaitos rengimo grupę. Šios grupės tikslas būtų atlikti ekspertines duomenų analizes, apskaičiuoti ir (ar) vertinti į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekį energetikos, transporto, pramonės procesų, produktų naudojimo, žemės ūkio ir atliekų sektoriuose. Siekiama, kad įstatymo pataisos būtų priimtos Seime 2026 m. gruodį, o minėta grupė veiklą pradėtų 2027 m. pirmoje pusėje. Tam bus reikalingi papildomi asignavimai išorės ekspertų darbui apmokėti.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimu Nr. 638²⁰ **pakeistas NOTMP – jis papildytas naujomis priemonėmis**. Įgyvendinus šias priemones, būtų greičiau įvykdyti Lietuvai nustatyti į aplinkos orą išmetamų teršalų – NOx ir NMLOJ – kiekio sumažinimo įsipareigojimai, pagerėtų oro ir nacionalinės oro teršalų apskaitos kokybė, jos išsamumas.

Šiame plane artimiausiems ketveriems metams numatytos iš viso 33 priemonės, apimančios taršiausius sektorius – transportą, energetiką, žemės ūkį, pramonę, namų ūkius, 4 iš jų peržiūrėtos ir patikslintos, o 6 – naujos²¹.

3. Aplinkos projektų valdymo agentūra, bendradarbiaudama su Aplinkos ministerija, Agentūra, kitomis ministerijomis, institucijomis ir ekspertais, rengia paraišką įgyvendinti **strateginį integruotą**

¹⁷ WM (*With Measures*) / WEM (*With Existing Measures*) – prognozė, daroma darant prielaidą, kad bus įgyvendintos tik jau priimtos ir galiojančios politikos priemonės, teisės aktai ir įsipareigojimai. Šis scenarijus parodo, kiek dar būtų galima sumažinti išmetamą teršalų kiekį neįvedant naujų papildomų priemonių.

¹⁸ Scenarijus grindžiamas papildomomis priemonėmis. WAM (*With Additional Measures*) – prognozė, kuri, be jau galiojančių priemonių, apima ir papildomas planuojamas ar siūlomas priemones. Šis scenarijus parodo, kiek dar būtų galima sumažinti išmetamą teršalų kiekį įgyvendinus papildomą politiką ar technologinius sprendimus.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 636 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 1, 4, 6, 31, 33, 36, 37, 41, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 55-1, 56, 57, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 87-1, 126, 127 straipsnių, II, IV skyrių, VII skyriaus pavadinimo ir priedo pakeitimo, Įstatymo papildymo 55-2, 55-3, 55-4, 128-2 straipsniais ir V, IX skyrių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto ir su juo susijusių įstatymų projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“.

²⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. rugsėjo 2 d. nutarimas Nr. 638 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimo Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“ pakeitimo“.

²¹ Detaliau žr. <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/vyriausyte-pritare-nacionalinio-oro-tarsos-mazinimo-plano-pakeitimams-J80Q/>.

projektą „LIFE SIP ORAS – Nacionalinio oro taršos mažinimo plano įgyvendinimo stiprinimas Lietuvoje“, finansuojamą Europos Sąjungos aplinkos ir klimato politikos finansavimo programos (toliau – **LIFE programos**) lėšomis. Jo tikslas – stiprinti aplinkos oro kokybės valdymą, plėsti duomenų ir žinių bazę, diegti kuo daugiau aplinkos oro taršos mažinimo priemonių, tobulinti institucinius gebėjimus, skatinti tarpžinybinį bendradarbiavimą ir visuomenės įsitraukimą. Projektui įgyvendinti planuojami 8 darbo paketai, apimantys visą oro taršos valdymo grandinę – nuo stebėsenos ir duomenų sistemų iki bandomųjų taršos mažinimo priemonių, gebėjimų tobulinimo, papildomo finansavimo koordinavimo ir visuomenės įtraukimo. Projektas padėtų plėtoti tam tikras iniciatyvas ir vėliau jas įgyvendinti nacionaliniu lygiu. Siekiama gauti apie 12 mln. eurų LIFE programos ir 8 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų. Projekto koncepcija 2026 m. rugsėjo 2 d. pateikta Komisijai. Komisijai pritarus, detali projekto paraiška būtų teikiama iki 2027 m. kovo 3 d. Patvirtinus projektą, jis būtų įgyvendinamas 2028–2036 metais.

4. Aplinkos ministerija 2026 m. liepos 14 d. pateikė Vyriausybės kanceliarijai **pasiūlymus dėl aplinkos oro taršos ir kokybės valdymo tikslų ir iniciatyvų įtraukimo į rengiamą Nacionalinį pažangos planą 2028–2034 m. ir naujo laikotarpio Europos Sąjungos finansavimo programą** – pagrindinius nacionalinius veiklos ir finansų planavimo dokumentus. Aplinkos ministerijos koordinuojamoms pažangos veikloms įgyvendinti prašoma skirti 50 mln. eurų – duomenimis grįsto ir skaitmeninio oro taršos bei kokybės valdymo stiprinimui ir plėtrai:

- kelių transporto priemonių išmetamų teršalų nuotolinės stebėsenos kelyje (realiu laiku) ir priežiūros sistemai sukurti (5 mln. eurų);
- valstybinio aplinkos oro kokybės ir taršos vertinimo tobulinimui ir plėtrai (7 mln. eurų);
- savivaldybių aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo stiprinimui ir plėtrai (30 mln. eurų);
- aplinkos oro kokybei gerinti ir taršos mažinimui palankiems elgsenos pokyčiams skatinti (8 mln. eurų).

Labai svarbus yra ir kitų ministerijų (ypač Lietuvos Respublikos susisiekimo, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų, Lietuvos Respublikos energetikos ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio) indėlis skatinant diegti ir (ar) modernizuoti oro taršos prevencijos ir taršos mažinimo technologijas ir kitas priemones atitinkamuose ūkio sektoriuose. Aplinkos ministerija aktyviai sieks, kad toks požiūris būtų išlaikytas naujo Nacionalinio pažangos plano nuostatose ir būtų siekiama ekonomikos ir aplinkos oro apsaugos uždavinių sinergijos.

Siekdami užtikrinti kuo spartesnį Direktyvoje Lietuvai nustatytų taršos mažinimo įsipareigojimų įgyvendinimą ir sėkmingą pažeidimo pašalinimą, esame pasirengę nedelsdami pateikti visą papildomą prašomą informaciją, paaiškinimus ir kitą reikalingą medžiagą. Tikimės konstruktyvaus ir sėkmingo bendradarbiavimo.

Aplinkos ministrė

Ieva Andriulaitytė

L. Mikuckienė, +370 695 65934, el. p. lina.mikuckiene@am.lt
 J. Bagdonaitė, +370 696 61972, el. p. jurga.bagдонаite@am.lt
 R. Gagienė, +370 695 41940, el. p. renata.gagiene@am.lt

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija 188602370, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL POZICIJOS DĖL EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMO BYLOS NR. C-931/26 EUROPOS KOMISIJA PRIEŠ LIETUVĄ TEIKIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-09-07 Nr. D8(E)-3612
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Ieva Andriulaitytė, Aplinkos ministras
Sertifikatas išduotas	IEVA ANDRIULAITYTĖ, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-09-07 16:48:57 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-09-07 16:49:08 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	MD CA, Migracijos departamentas prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2026-07-14 10:19:15 – 2030-07-13 10:19:15
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "DBSIS, Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, į.k.188774822 LT", sertifikatas galioja nuo 2025-05-16 11:31:08 iki 2028-05-15 11:31:08
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.90.5
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2026-09-07 17:05:43)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2026-09-07 17:05:43 DBSIS